

### تزیینات لباس و وسایل کودک

هدف‌های رفتاری: فراگیر در پایان این فصل، باید بتواند:

- ۱- انواع نمونه‌های گلدوزی را بشناسد.
- ۲- انواع نمونه‌های گلدوزی را بر روی یک طرح بدوزد.
- ۳- شماره‌دوزی را بر روی لباس یا وسایل کودک انجام دهد.
- ۴- اسموک‌دوزی را روی لباس انجام دهد.
- ۵- از روش‌های گلدوزی استفاده نموده، روی پیراهن و پیش‌بند و کلاه انجام دهد.



## انواع گلدوزی

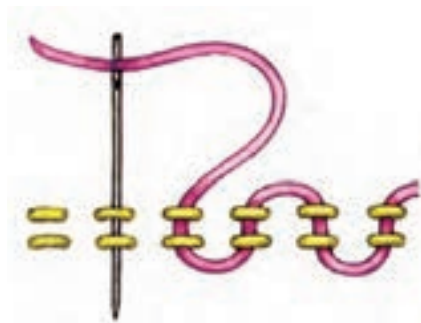
دوخت‌های گلدوزی متنوع است. در اینجا، به تعدادی از آن‌ها که در تزئین البسه و سرویس اتاق کودک کاربرد بیشتری دارد اشاره می‌شود:

### ۱ شلال ساده

از شلال ساده، برای دوخت ساقه‌ها و یا ایجاد سایه در دوخت برگ‌ها استفاده می‌کنند. روی پارچه‌های چهارخانه و راه‌راه، گاهی با شلال‌های رنگارنگ تزئین می‌شود (شکل ۲-۱).



(الف)



(ب)

شکل ۲-۱

### ۲ بخیه‌دوزی

از دوخت بخیه، معمولاً برای مشخص کردن خطوط خارجی طرح‌ها استفاده می‌شود (شکل ۲-۲).

### ۳ ساقه‌دوزی

ساقه‌دوزی روی خطوط صاف یا منحنی دوخته می‌شود. دوخت ساقه‌دوزی از چپ به راست انجام می‌شود. اگر روی خط صاف باشد نخ می‌تواند بالای سوزن یا زیر سوزن باشد ولی باید در یک مسیر حرکت کند (زیر و رو نشود).

اگر دوخت روی منحنی داخلی باشد، باید در تمام مسیر نخ زیر سوزن قرار گیرد (شکل ۲-۳).



شکل ۲-۲



(ج)



(ب)



(الف)

شکل ۲-۳

#### ۴ شلال مستقیم

این دوخت، به صورت ساده و در هر طرح می تواند به کار رود و یا به صورت دایره برای دوخت مرکز گل ها استفاده شود (شکل ۲-۴).

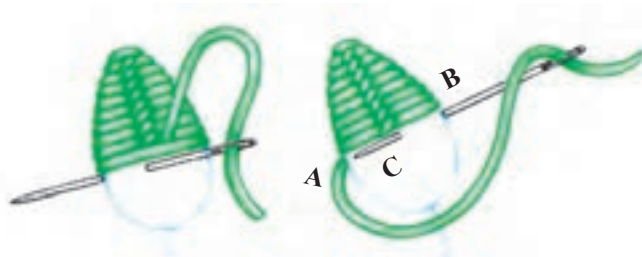


شکل ۲-۴

#### ۵ توپردوزی با بست

توپردوزی، برای پر کردن طرحها و همچنین ایجاد سایه و روشن در طرح ها به کار می رود (شکل ۲-۵).

برای دوخت طبق شکل حرکت سوزن از چپ به راست است. سوزن از نقطه ی A بیرون آورده و در نقطه ی B داخل پارچه می رود و در خط مرکزی برگ نقطه ی C خارج شده در مرحله ی بعدی بستی روی مرکز دوخت داده می شود.



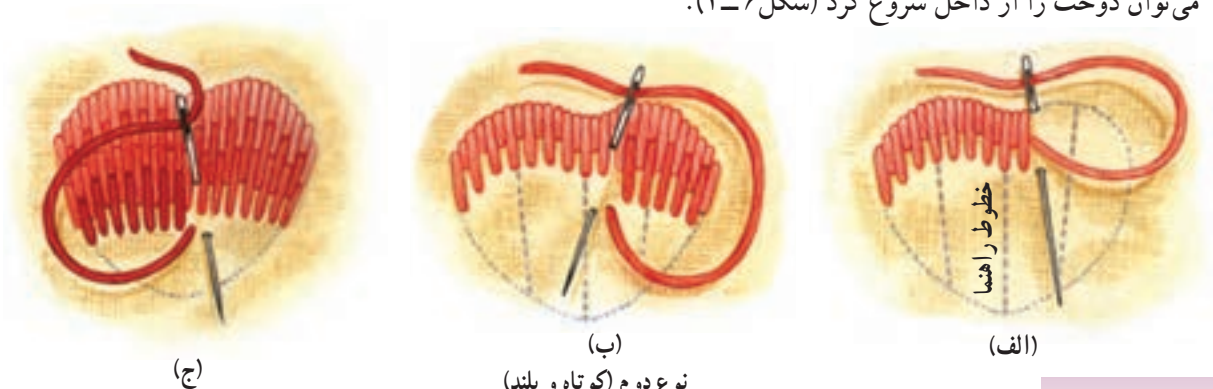
(ب)

نوع اول  
شکل ۲-۵

(الف)

#### ۶ توپردوزی کوتاه و بلند

این نوع توپردوزی برای ایجاد سایه و روشن به وسیله ی نخ گلدوزی به کار می رود. با مداد کم رنگ روی پارچه مسیر دوخت را مشخص کنید. به این ترتیب که دوخت از لبه ی طرح شروع می شود و با شلال های کوتاه و بلند دوخته می شود، ردیف دوم با تغییر رنگ نخ به همین ترتیب ادامه می یابد، با این تفاوت که شلال های بلند داخل شلال های کوتاه قرار می گیرد گاهی می توان دوخت را از داخل شروع کرد (شکل ۲-۶).



(ج)

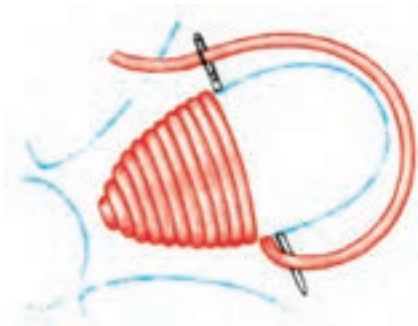
نوع دوم (کوتاه و بلند)  
شکل ۲-۶

(الف)

(ب)

### ۷ مليله دوزى يا ساتن دوزى

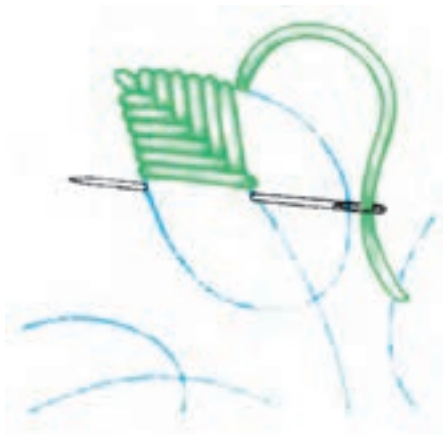
مليله دوزى، در دوخت برگ‌ها به کار می‌رود. در مليله دوزى شلال‌هاى ساده را منظمأ و كمى مورب، در کنار هم مى‌دوزند (شكل ۲-۷).



شكل ۲-۷

### ۸ مليله دوزى برگ‌ها

چنانچه نقشه‌ى برگ وسيع باشد آنرا از طول به دو نيم و هر نيمه را مليله دوزى مى‌كنيم براى دوخت از راس برگ شروع كنيد، و مطابق شكل روبه‌رو هر شلال پشت شلال بعدى قرار مى‌گيرد (شكل ۲-۸).



شكل ۲-۸

### ۹ دوخت تيغ ماهى (سايه دوزى)

دوخت سايه دوزى شبیه زيگزاگ است با اين تفاوت كه فشرده تر دوخته مى‌شود.

دوخت سايه دوزى روى پشت پارچه انجام مى‌شود و در روى پارچه سايه‌اى از دوخته انجام شده ديده مى‌شود اين دوخت معمولأ روى پارچه‌هاى نازك مثل ارگانزا و حرير انجام مى‌شود (شكل ۲-۹).



(ب)



(الف)



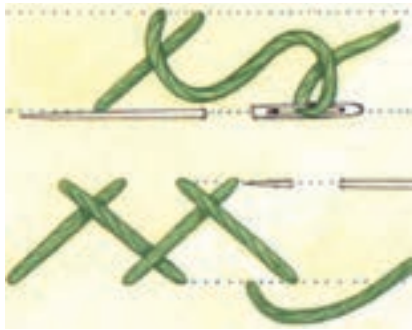
(د)



(ج)

شكل ۲-۹

## ۱۰ زیگزاگ



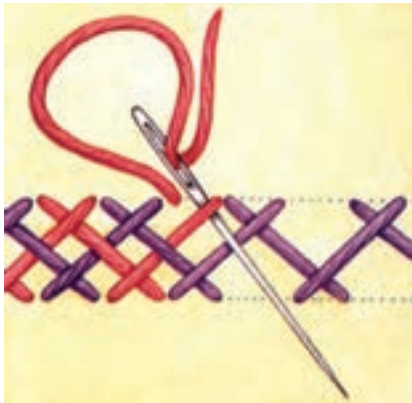
(الف)

(ب)

شکل ۱۰-۲

دوخت زیگزاگ غالباً بین دو خط موازی انجام می‌گیرید، دوخت از سمت چپ به راست شروع می‌شود. دوخت را از خط پایین شروع نمایید. به طوری که نخ در جهت عکس قرار گیرد. فواصل دوخت باید به یک اندازه‌ی ثابت و منظم ادامه یابد (شکل ۱۰-۲).

## ۱۱ زیگزاگ ۲ رنگ

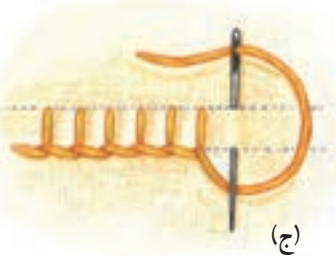


شکل ۱۱-۲

ابتدا با یک رنگ زیگزاگ منظمی دوخته شود. سپس فاصله‌ی هر بخیه زیگزاگ را با رنگ دوم بدوزید (شکل ۱۱-۲).

## ۱۲ دندان موشی

این نوع دوخت از چپ به راست انجام می‌شود. دوخت معمولاً روی ۲ خط موازی انجام می‌گیرد. به طوری که سوزن را روی خط پایینی از پارچه بیرون آورید. درحالی که نخ را به صورت حلقه‌ای زیر سوزن قرار داده‌اید نخ حلقه شده را با انگشت شست نگه دارید. سپس سوزن را مانند (شکل ۱۲-۲-الف) روی خط بالایی با کمی فاصله فرو کنید و مقابل آن در خط پایینی سوزن را از پارچه خارج کنید. در ادامه مجدداً نخ را به طرف پایینی حلقه کنید و نگه دارید و بخیه را بزنید (شکل ۱۲-۲-ب) این کار را ادامه دهید (شکل ۱۲-۲-ج). دندان موشی را می‌توان به صورت کوتاه و بلند دوخت. با توجه به این که نظم در کار رعایت شود.



(ج)



(ب)



(الف)

شکل ۱۲-۲

## ۱۳ دوخت زنجیره‌دوزی ساده



شکل ۱۳-۲

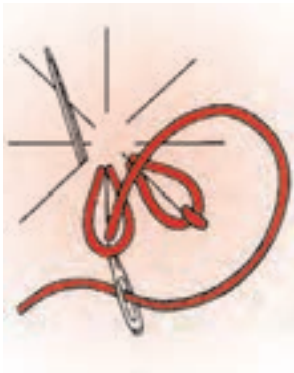
این نوع دوخت، برای دور حاشیه کاربرد دارد. چنانچه می‌خواهید طرح شما برجسته باشد از نخ ضخیم‌تر استفاده کنید (شکل ۱۳-۲).

## ۱۴ دوخت تک قلاب

جهت دوخت آن سوزن را از مرکز گلبرگ خارج سازید. سپس نخ را مانند حلقه‌ای زیر سوزن قرار دهید و سوزن را مجدداً در (همان محل قبلی) فرو برده و از رأس آن خارج کنید و سپس با یک بست کوچک حلقه‌ی تک قلاب را ثابت کنید برای ایجاد طرح یک گل کامل این عمل را تکرار کنید به طوری که هر گلبرگ شعاعی از دایره‌ی مرکزی گل باشد (شکل ۱۴-۲).

نوع اول: این نوع دوخت، برای دوخت گلبرگ‌های کوچک به کار می‌رود. برای این کار، باید از نخ گلدوزی با ضخامت مناسب استفاده کنید.

نوع دوم: دوخت تک قلاب، به صورت باز نیز مورد استفاده قرار می‌گیرد (شکل ۱۵-۲).



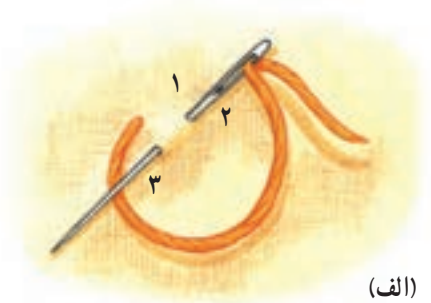
شکل ۱۴-۲- نوع اول



(ج)



(ب)



(الف)

شکل ۱۵-۲- نوع دوم

## ۱۵ گره فرانسوی

این نوع گره، معمولاً به جای پرچم گل‌ها در موقع گلدوزی به کار می‌رود.

برای دوخت گره، سوزن را از پارچه بیرون آورید. سپس نخ را با دست دیگر چند بار دور سوزن حلقه کنید و سوزن را در کنار محل بیرون آمده داخل پارچه فرو کنید. به طوری که شلال کوچکی در پشت کار دیده می‌شود (شکل ۱۶-۲).



(ب)



(الف)

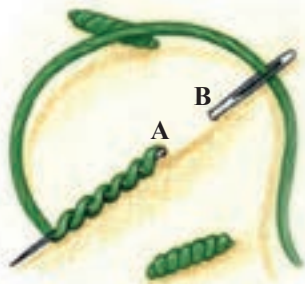
شکل ۱۶-۲

## ۱۶ روکوکو

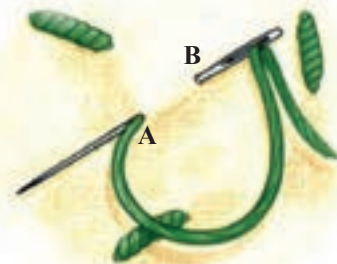
نقطه‌ی B و از محل اولی که همان نقطه‌ی A است نیمی از سوزن را بیرون آورید (شکل ۱۷-۲ الف) و با دست دیگر نخ را چندین بار دور سوزن بچرخانید تا تقریباً اندازه‌ی طول نقطه‌ی A برابر B شود. سپس به آرامی سوزن را از داخل نخ‌های پیچیده شده درآورید و سپس مجدداً سوزن را در نزدیکی محل A فرو کنید تا دوخت شما کامل شود (شکل ۱۷-۲ ب).

این دوخت، در گلهای کوچک و برجسته کاربرد دارد. می‌توان مرکز گل را پررنگ و اطراف آن را کمرنگ‌تر در نظر گرفت.

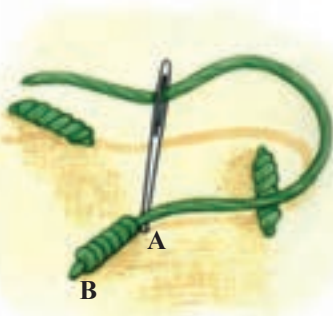
ابتدا سوزن را از پارچه بیرون بیاورید نقطه‌ی A و با توجه به طول کار در سمت راست سوزن را داخل پارچه فرو کنید



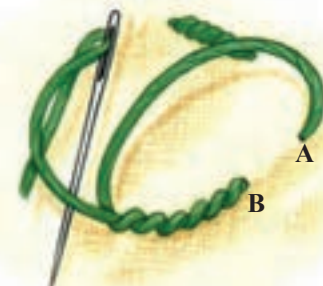
(ب)



(الف)



(د)



(ج)

شکل ۱۷-۲

## ۱۷ دانه‌دوزی

بیش‌ترین کاربرد دانه‌دوزی، در پر کردن سطح وسیعی از گلدوزی با بخیه‌های نسبتاً ریز است (شکل ۱۸-۲).



(ب)



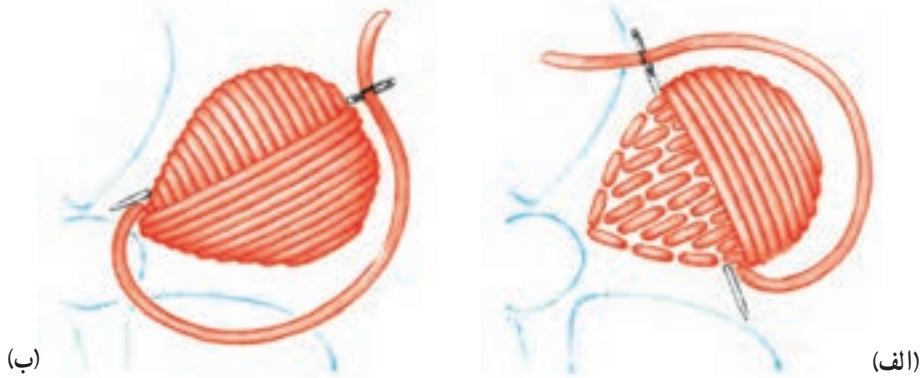
(الف)

شکل ۱۸-۲

### ۱۸ توپردوزی برجسته

ساتن دوزی افقی کامل انجام شود. در مرحله‌ی آخر در جهت عمود بر مرکز گل ساتن دوزی شود به طوری که مرحله‌ی قبل کاملاً زیر کار قرار گیرد (شکل ۱۹-۲).

در صورتی که خواسته باشید توپردوزی شما برجسته شود مطابق شکل ابتدا تمام سطح مورد نظر دانه دوزی شده سپس یک بار

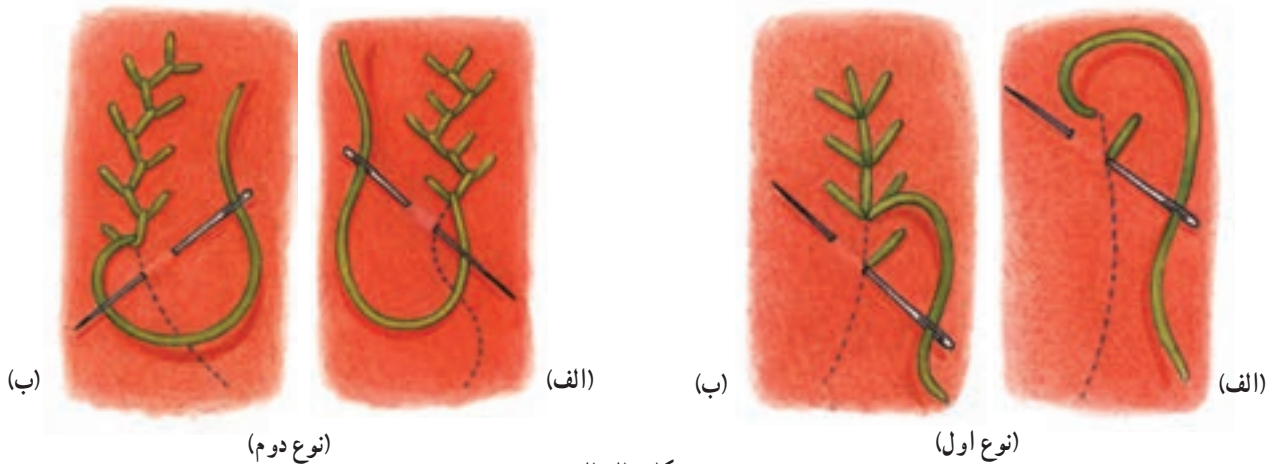


شکل ۱۹-۲

### ۱۹ دوخت هزارپا

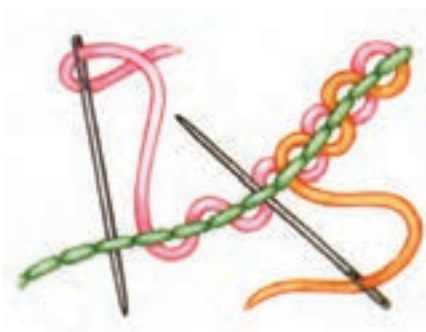
جهت دوخت نوع دوم با در نظر گرفتن خط اصلی می‌توانید در یک جهت ۲ تا ۳ پایه بخیه بزنید و دوباره سمت دیگر همین مقدار پایه بخیه زده شود. در تمام مراحل نخ به طرف زیر سوزن حلقه شود (شکل ۲۰-۲، نوع دوم).

برای دوخت هزارپا یک خطی را در نظر بگیرید. سپس یک بار سمت راست خط یک بخیه بزنید و یک بار سمت چپ روبروی بخیه قبلی، بخیه بزنید (شکل ۲۰-۲، نوع اول).



شکل ۲۰-۲

### ۲۰ بخیه با پیچ تزئینی: (شکل ۲۱-۲).



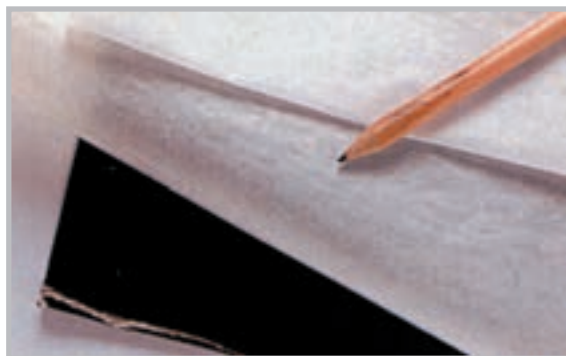
شکل ۲۱-۲





شکل ۲۲-۲

## طریقه‌ی انتقال طرح و دوخت آن

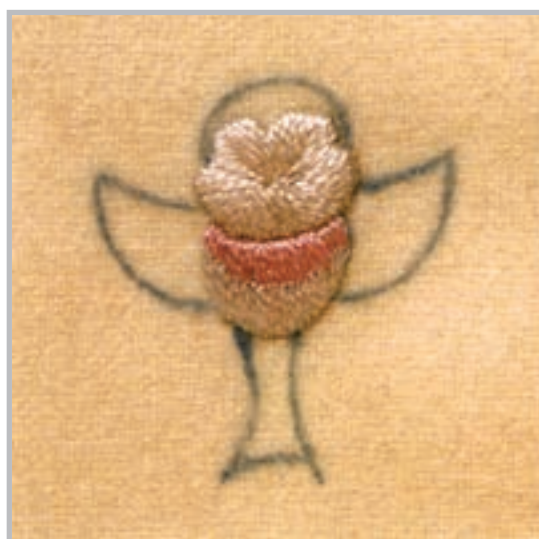


(الف)

- ۱- طرح موردنظر را با کاغذ پوستی یا مداد و کاربن هم رنگ زمینه، بر روی پارچه بکشید (شکل ۲۳-۲-الف).
- ۲- بهتر است طرح را با دوخت مرکز طرح شروع کنید (شکل ۲۳-۲-ب).
- ۳- سپس اطراف طرح را بدوزید (شکل ۲۳-۲-ج).
- ۴- در آخر چشم‌ها و نوک و اطراف طرح را ساقه‌دوزی نموده در پایان، کار را از پشت اتو کنید (شکل ۲۳-۲-د).



(ج)



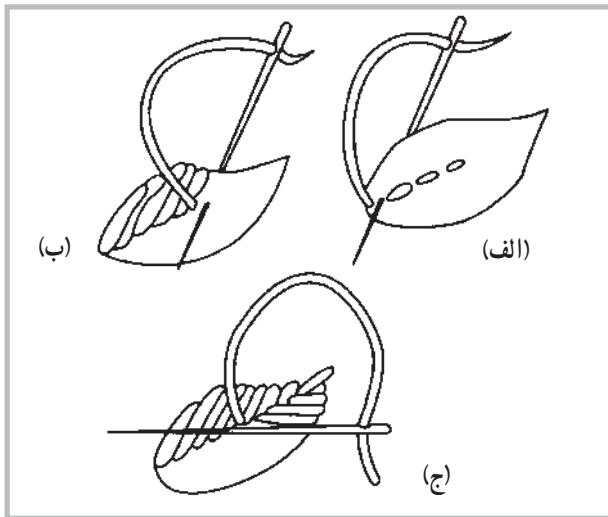
(ب)



(د)

شکل ۲۳-۲

## مراحل گلدوزی یک طرح



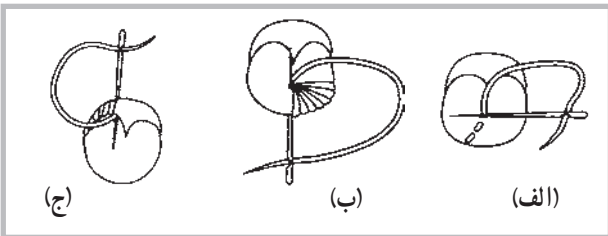
مراحل دوخت برگها

در روش ساتن دوزی باید خطوط راهنمای دوخت را روی طرح ترسیم نمایید.

### مراحل دوخت برگ

۱- از مرکز برگ شلال بزنید (گره ای در انتهای نخ نباشد). (الف).

۲- دو طرف برگ را به روش ساتن دوزی بدوزید تا در پایان دوخت فرم جناقی پیدا کند (ب و ج).



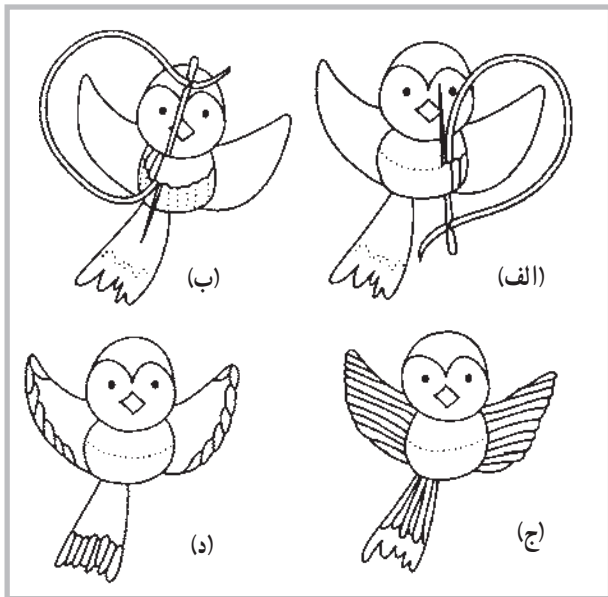
مراحل دوخت سر پرنده

### مراحل دوخت سر پرنده

۱- نخ را گره بزنید، با چند شلال ریز کار را کوک بزنید. (الف).

۲- طرح دایره ای چهره را از مرکز صورت شروع کرده و ساتن دوزی کنید (ب).

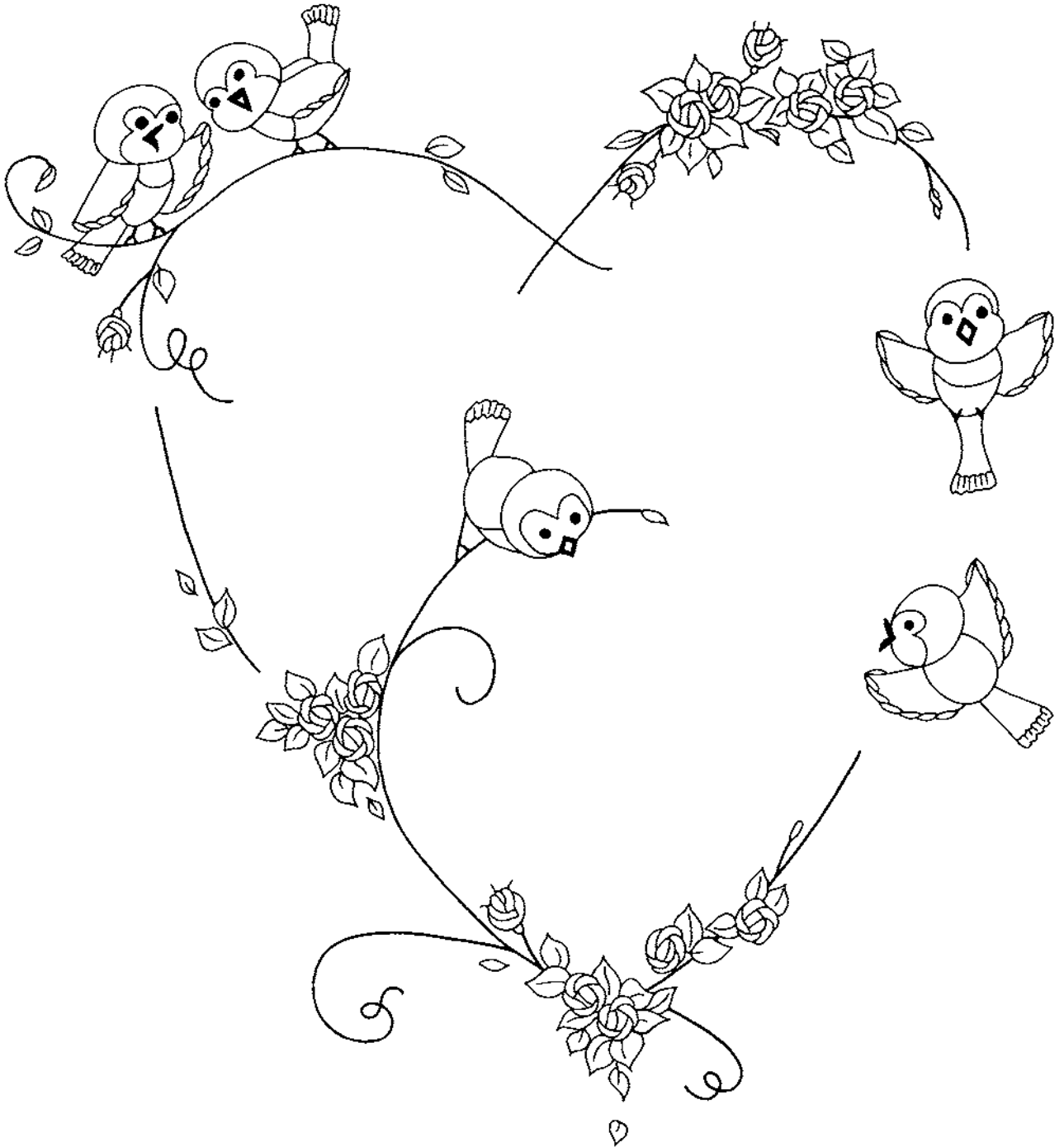
۳- قسمت بالای سر را از یک طرف به روش ساتن دوزی شروع نموده تا انتها به همان روش بدوزید.



مراحل دوخت تنه و بال پرنده

### مراحل دوخت تنه و بال

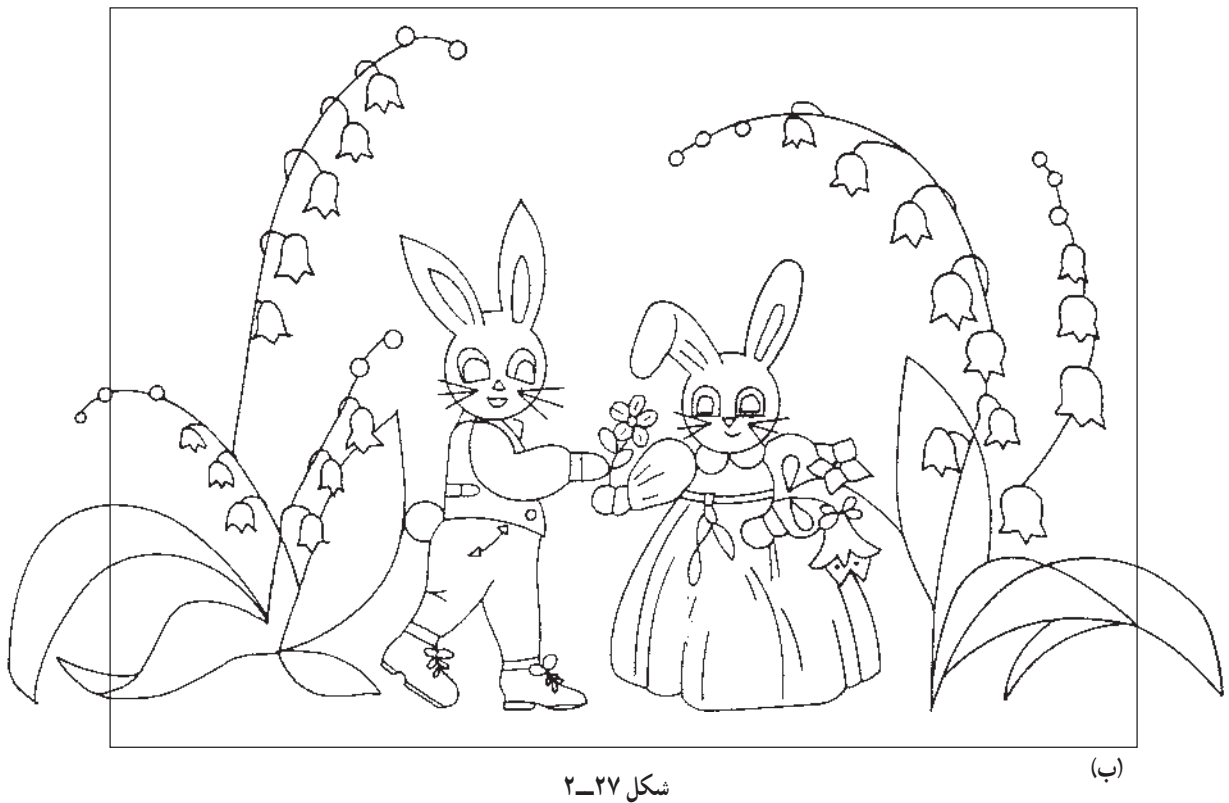
۱- ابتدا پایین شکم را ساتن دوزی مستقیم کنید.  
 ۲- زیر گردن ساتن دوزی اریب دوخته می شود.  
 ۳- بال مطابق شکل با ساتن دوزی نیمه اریب کامل می شود.  
 ۴- پس از اتمام کار اطراف طرح را ساقه دوزی کنید.



شکل ۲۵-۲




شکل ۲۶-۲- یک نمونه پیش بند و ملحفه گلدوزی شده مناسب کودک



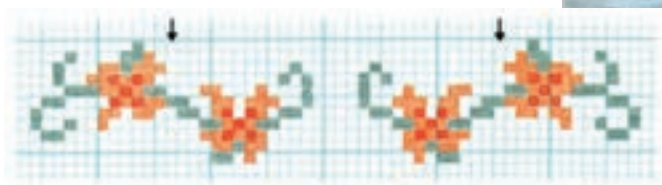


شکل ۲۸-۲

دوخت شماره‌دوزی طبق نقشه باید انجام گیرد. به این صورت که هر خانه پر شده نقشه دوخت ضربدر انجام می‌شود.  نقشه‌ی خانه‌های پر شده را شمرده و مطابق رنگ نقشه نخ‌های گلدوزی را انتخاب و روی پارچه را بدوزید (شکل ۲۹-۲-الف و ب).



الف - سرویس نوزاد همراه با شماره‌دوزی و تور

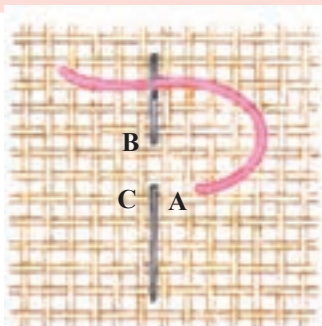


(ب)

شکل ۲۹-۲- طرح شماره‌دوزی

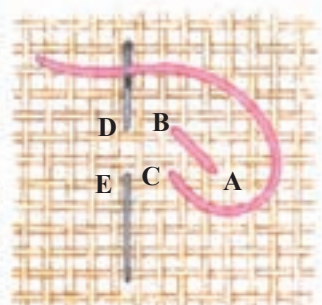
## روش دوخت شماره‌دوزی

نوعی دوخت است که روی پارچه‌ی مخصوص توری به نام «تور شماره‌دوزی» اجرا می‌شود. مراحل دوخت به این ترتیب است که ابتدا تور را روی محل موردنظر کوک کنید.  
 ۱- برای شروع دوخت طبق شکل نخ را از نقطه‌ی A بیرون آورده و در نقطه‌ی B فرو کرده و سپس از نقطه‌ی C بیرون آورید (شکل ۳-۲-الف).



(الف)

۲- در ادامه سوزن را در محل نقطه‌ی D فرو کرده و از نقطه‌ی E بیرون آورید (شکل ۳-۲-ب).



(ب)

۳- برای این که دوخت ما کامل شود شکل را از چپ به راست به صورت ضربدر (x) بدوزید (شکل ۳-۲-ج).



(ج)

۴- روی تور شماره‌دوزی که به پارچه وصل شده مطابق نقشه‌ی شماره‌دوزی طرح را کامل کنید سپس تار و پود تور را یک‌یک درآورید تا شماره‌دوزی روی پارچه اصلی قرار گیرد (شکل ۳-۲-د).



(د)



(ه)



(و)

شکل ۳-۲



## اسموک دوزی (Smock)

تهیه‌ی لباس پرچین‌تر یک‌درمیان کاغذ شطرنجی را در نظر می‌گیریم.

اگر نصف شطرنج را بدوزیم، به دو برابر اندازه‌ی محل اسموک، پارچه نیاز داریم. در دوخت شطرنج یک در میان، به سه برابر اندازه‌ی جلو سینه، کمر و لبه آستین به پارچه احتیاج داریم.

نوعی چین با دوخت تزینیست که معمولاً روی انواع پارچه‌های راه راه، چهارخانه یا ساده اجرا می‌شود (شکل ۲-۳۱).

روش آماده نمودن پارچه برای اسموک دوزی: در پارچه‌های ساده، از کاغذ شطرنجی برای علامت‌گذاری استفاده می‌کنیم. برای تهیه‌ی لباس کم‌چین، نصف هر شطرنج و برای



شکل ۲-۳۱



شکل ۲-۳۲



شکل ۲-۳۳

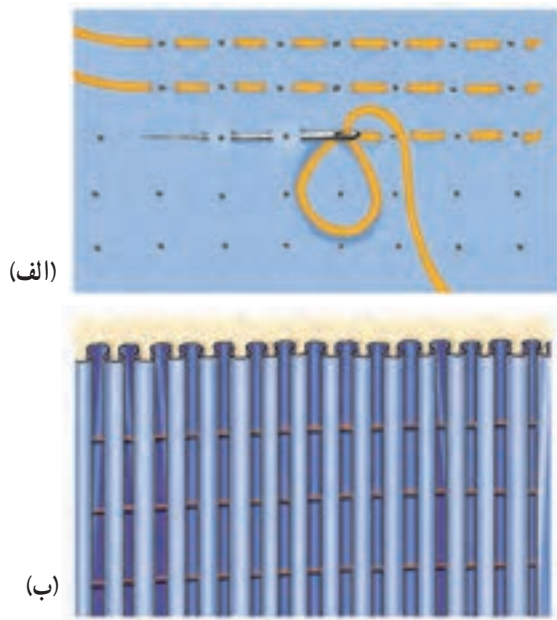
آماده نمودن پارچه برای اسموک دوزی

۱ اندازه‌ی پارچه برای اسموک حدود ۲ برابر محل موردنظر باید باشد. بعد از برش پارچه روی سطح موردنظر را به کمک کاغذ شطرنجی ریز یا با گذاشتن علامت‌های منظم (حدود ۵٪ تا ۱ سانتی‌متر) مشخص کنید.

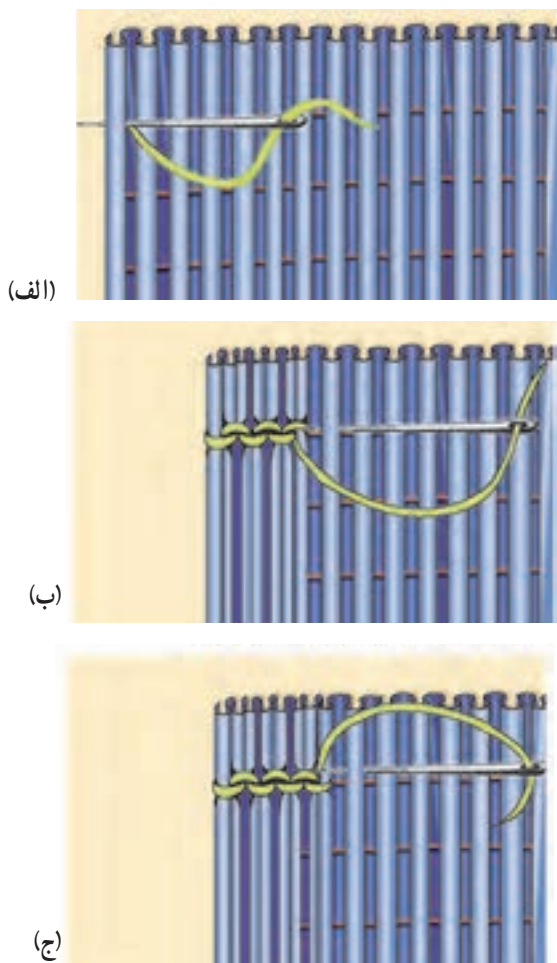
برای چین دادن نخ را گره زده و با شلال منظم روی خطوط علامت گذاشته شده بدوزید (شکل ۲-۳۴-الف).

۲ بعد از اتمام مرحله‌ی قبل، نخ‌های دوخته شده را بکشید و در آخر ردیف‌ها محکم کنید (شکل ۲-۳۴-ب).

\* برای انجام و شروع اسموک دوزی از این روش استفاده می‌شود، معمولاً ردیف اول اسموک دوزی با این مدل دوخته می‌شود.



شکل ۲-۳۴

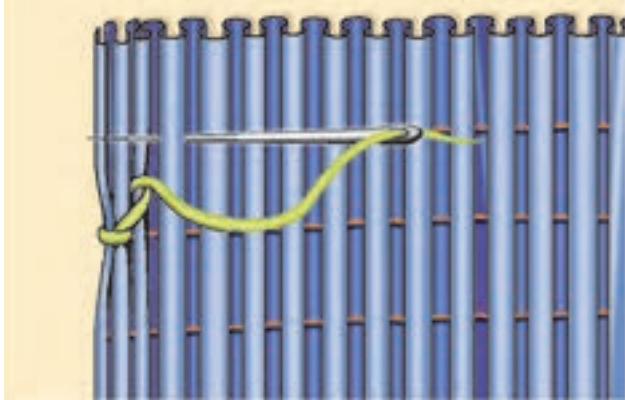


- درحالی که سوزن در حال دوخت تماماً در یک ردیف جلو می‌رود هر بار از چپ به راست یک چین دوخت می‌شود به طوری که یک بار نخ ما بالای سوزن قرار می‌گیرد و دفعه‌ی بعد نخ زیر سوزن، تا پایان خط همین روش دوخت می‌شود. این دوخت به نام بخیه کیل شناخته می‌شود (شکل ۲-۳۵-الف - ب - ج).

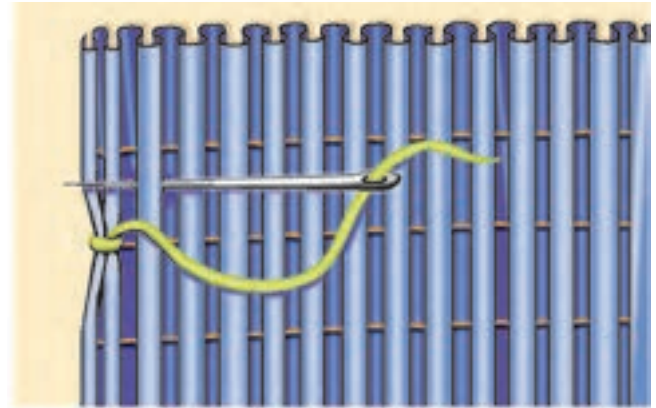
شکل ۲-۳۵

## اسموک دوزی (مدل بخیه مواج)

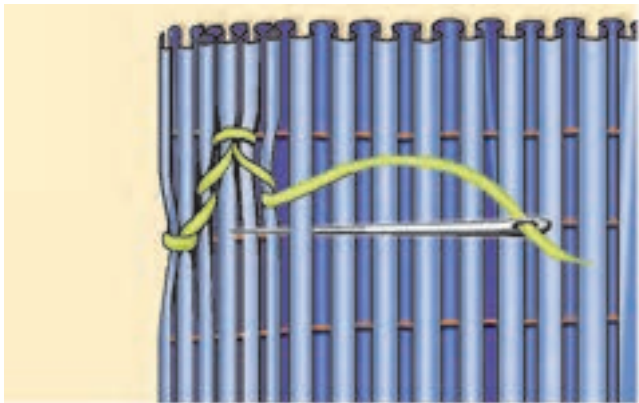
– اساس دوخت این بخیه شبیه بخیه قبلی است. در هر بار بخیه یک چین گرفته می‌شود و باید توجه داشت که جهت رفتن به طرف بالا باید نخ به طرف زیر سوزن قرار گیرد و برای آمدن پایین، نخ بالای سوزن قرار می‌گیرد. این نوع بخیه به نام بخیه مواج است (شکل ۳۶-۲- الف - ب - ج - د).



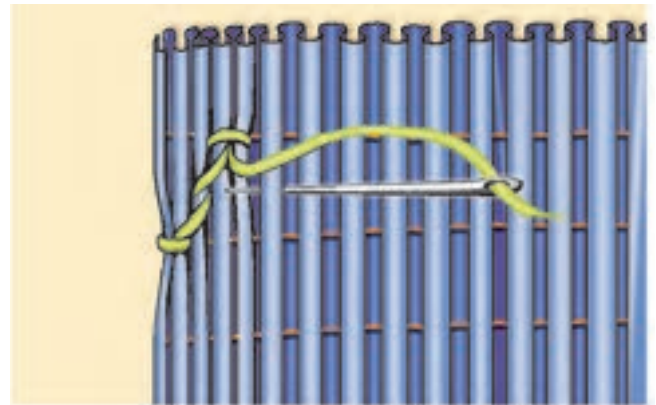
(ب)



(الف)



(د)

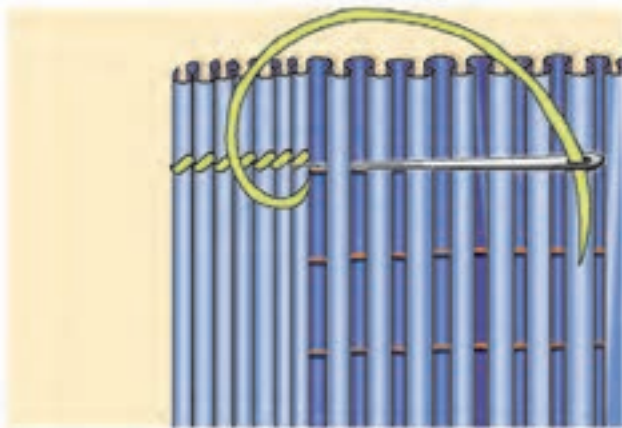


(ج)

شکل ۳۶-۲

## اسموک دوزی (مدل گیس بافت) (اسموک دوزی)

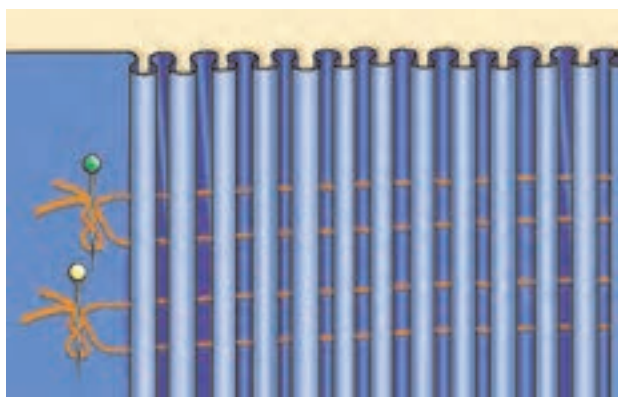
– برای دوخت این روش دوخت که به نام بخیه‌ی گیس بافت معروف است این گونه عمل می‌شود که هر بار یک چین را از راست به چپ با سوزن می‌دوزیم باید هنگام دوخت این بخیه در تمام مسیر نخ بالای سوزن یا در تمام مسیر نخ پایین سوزن قرار گیرد و سوزن هم بهتر است حالت اریب داخل پارچه فرو رود و بیرون آید (شکل ۳۷-۲).



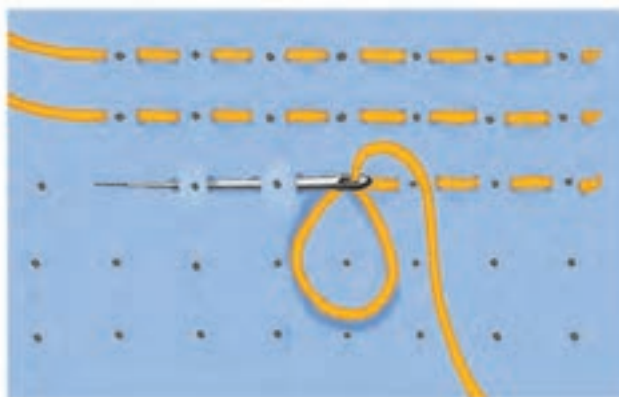
شکل ۳۷-۲

## اسموک دوزی (لانده زنبوری)

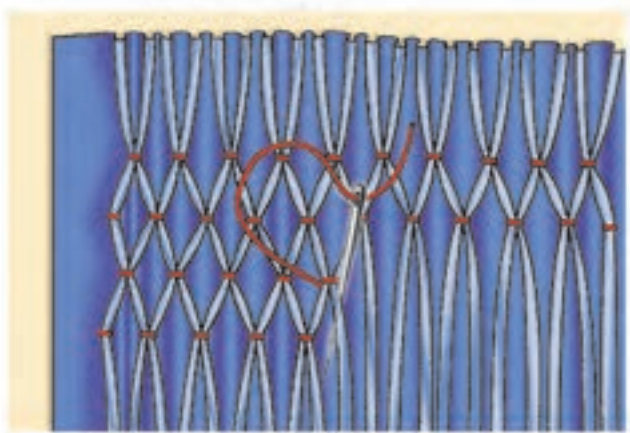
مرحله‌ی آماده‌سازی این دوخت، شبیه اسموک است.



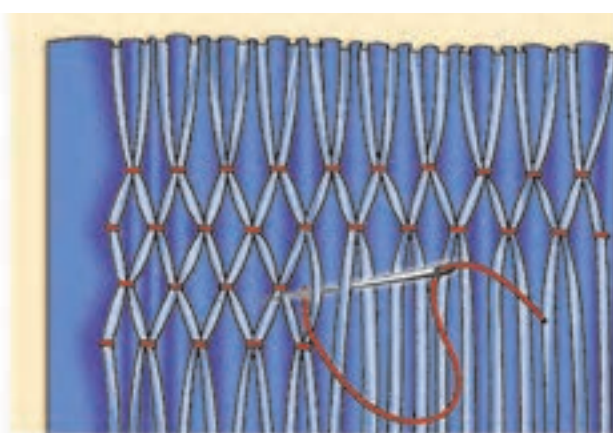
(ب)



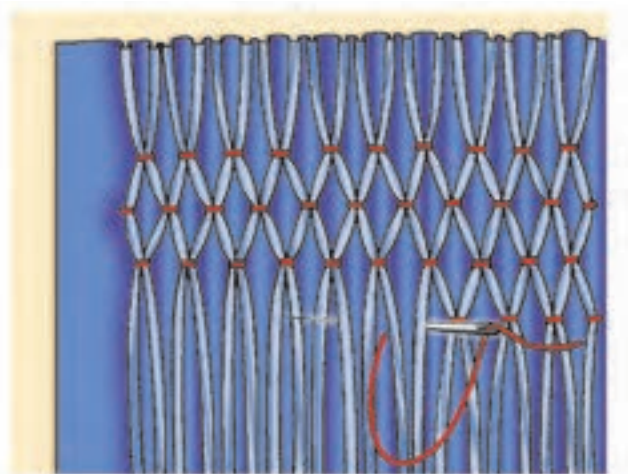
(الف)



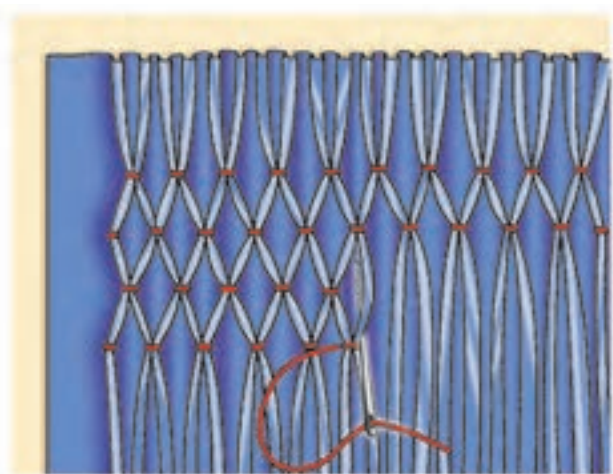
(د)



(ج)



(و)



(هـ)

شکل ۲-۳۸

- ۱- اسموک دوزی روی چه قسمتی از پیراهن کودک کار می‌شود؟
- ۲- مقدار پارچه‌ی لازم جهت تهیه‌ی اسموک چه قدر است؟

### تمرین (عملی)

- ۱- یک نمونه اسموک روی پیراهن کودک بدوزید.
- ۲- یک طرح شماره‌دوزی روی یکی از لباس‌های کودک انجام دهید.
- ۳- نمونه‌ای از گلدوزی را روی یکی از لباس‌های کودک انجام دهید.